

2018-09-19

Dnr 400-17363-2018

Kontaktperson
Samhällsbyggnadsavdelningen
Elisabet Weber
010-224 16 89
elisabet.weber@lansstyrelsen.se

Regeringskansliet
Näringsdepartementet

n.remissvar@regeringskansliet.se
helene.lassi@regeringskansliet.se

Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar

Er beteckning; N2018/02915/BB

Sammanfattning av länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen Skåne, härnäst länsstyrelsen, *avstyrker* betänkandets förslag till ny lagstiftning och därmed efterföljande förslag till förändrade uppdrag till kommunerna, regionerna och länsstyrelserna.

Länsstyrelsen anser att den nya bostadsförsörjningslagen inte är ändamålsenligt utformad utifrån de problem som betänkandet har identifierat på bostadsmarknaden - *att leda till bättre möjligheter att få en bostad för dem som av olika skäl har det svårt på bostadsmarknaden*. Länsstyrelsen är mycket tveksam till den nya lagens förskjutning av det kommunala ansvaret från *”skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder”* till att fokusera på insatser för *”hushåll som inte utan samhällets stöd kommer att lösa sina bostadsbehov”*.

Länsstyrelsen anser inte att betänkandet redovisar tillräckliga skäl till att införa en ny lagstiftning med nya arbetssätt och metoder. Länsstyrelsens bedömning är att det finns potential att åstadkomma de förändringar som betänkandet efterlyser inom ramen för nuvarande lagstiftning. Betänkandet föreslår en ny lagstiftning som reglerar formerna för dialog mellan aktörerna. Länsstyrelsen ser hellre att lagstiftningen och den statliga bostadspolitiken sätter upp mål för vad man ska uppnå i arbetet med bostadsförsörjningsfrågorna. Länsstyrelsen ser stora möjligheter att utveckla nuvarande lagstiftning i syfte att tydliggöra vad som ska uppnås med bostadsförsörjningsarbetet, så att arbetet leder till verksamhetsnytta.

Länsstyrelsen delar betänkandets analys av att det behövs en gemensam problembeskrivning / lägesbild hos det allmänna för att gemensamt och i samverkan genomföra åtgärder för att lösa bostadsförsörjningen för dem som av olika skäl har det svårt på

bostadsmarknaden. Betänkandet gör en god beskrivning av problemen på bostadsmarknaden där många hushåll har svårt att kunna tillgodose sina behov. Det ligger helt i linje med länsstyrelsernas slutsatser och iakttagelser i slutrapporten från Inträdesuppdraget ”Bostadsförsörjning är mer än bostadsbyggande”. Bland annat synliggör betänkandet på ett bra sätt skillnaderna mellan bostadsförsörjning och markanvändningsplanering.

Länsstyrelsen tillstyrker det utökade uppdraget till Boverket att bedöma behovet av bostäder på nationell och länsnivå.

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag att ansvaret för att verka för samordningen av kommunernas bostadsförsörjning ska överföras från länsstyrelserna till regionerna.

Länsstyrelsen avstyrker att regionen ska göra en regional analys av bostadsfrågorna. Länsstyrelsen anser att staten därmed frånhänder sig möjlighet att hålla en samlad statlig bostadspolitik genom att flytta uppgiften från länsstyrelsen till regionen. Den regionala bostadsmarknadsanalysen som länsstyrelsen tagit fram är ett viktigt objektivet verktyg för att skapa den nationella bilden. Den hänger samman med den rådgivande rollen som länsstyrelsen har.

Länsstyrelsen är tveksam till förslaget om avtalsmodell som föreslås för länsstyrelserna. Det finns enligt länsstyrelsen en potential i att utveckla §37 medlen som idag förmedlas via länsstyrelserna.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget till uppföljning enligt betänkandets förslag som är följd av att länsstyrelsen avstyrker förslag till ny lag och är tveksam till avtalslösningen i betänkandet.

Länsstyrelsen ser behov av att se över målet för bostadspolitikerna utifrån ovanstående.

Länsstyrelsens förslag till åtgärder istället för att införa en ny lag:

- Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar bibehålls och utvecklas i linje med betänkandet t ex bör kommunernas uppdrag avseende *Riktlinjer för bostadsförsörjning* förtydligas avseende åtgärder att lösa bostadsbristen för dem som av olika skäl har det svårt på bostadsmarknaden
- Bostadsmarknadsenkäten (BME) bibehålls och utvecklas i syfte att ge kommunerna, länsstyrelsen och Boverket bättre underlag för sina respektive analyser
- Länsstyrelserna utvecklar sitt uppdrag ”att verka för att bostäder tillgodoses” i syfte att stödja kommunerna i deras arbete med bostadsförsörjningsfrågorna.

- Boverket och Länsstyrelserna ges uppdrag att utveckla de regionala bostadsmarknadsanalyserna (BMA).
- §37 åtgärder för mottagning och etablering utvecklas och tillförs ytterligare medel.
- Boverket utvecklar handboken till kommunerna i deras arbete med bostadsförsörjningsfrågorna
- Boverket utvecklar sin roll att stödja länsstyrelserna i sitt arbete med ”att verka för att behovet av bostäder tillgodoses”.

Länsstyrelsens synpunkter

5.3 En ny lag om bostadsförsörjning

Länsstyrelsen avstyrker betänkandets förslag till ny lagstiftning. Länsstyrelsen saknar i betänkandet relevanta argument till att överge dagens arbetssätt och ansvarsfördelning.

Länsstyrelsen anser att den nya bostadsförsörjningslagen inte är ändamålsenligt utformad utifrån de problem som betänkandet har identifierat på bostadsmarknaden - att leda till bättre möjligheter att få en bostad för dem som av olika skäl har det svårt på bostadsmarknaden. Länsstyrelsen är mycket tveksam till den nya lagens förskjutning av det kommunala ansvaret från ”skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder” till att fokusera på insatser för ”hushåll som utan samhällets stöd kommer att lösa sina bostadsbehov”. Betänkandet föreslår en ny lagstiftning som reglerar formerna för dialog mellan aktörerna. Länsstyrelsen ser hellre att lagstiftningen och den statliga bostadspolitiken sätter upp mål för vad man ska uppnå i arbetet med bostadsförsörjningsfrågorna. Länsstyrelsen ser stora möjligheter att utveckla nuvarande lagstiftning i syfte att tydliggöra vad som ska uppnås med bostadsförsörjningsarbetet, så att arbetet leder till verksamhetsnytta. Länsstyrelsen anser att nuvarande lagstiftning, *Lag (2000:1383) om kommunalt bostadsförsörjningsansvar*, med fördel kan förtydligas och utvecklas, både avseende kommunernas *Kommunala riktlinjer för bostadsförsörjning*, och olika aktörers ansvar i att stödja kommunerna i deras arbete med bostadsförsörjning.

Länsstyrelsen delar betänkandets slutsats kring att det saknas två förutsättningar, *gemensam problembeskrivning* samt *samordning mellan statliga och kommunala insatser*, i dagens samarbeten och lagstiftningar för att lösa bostadsbristen för en viss del av landets medborgare. Idag delar inte alla aktörer en gemensam problembeskrivning, vilket leder till att dialogerna fokuserar på ”vad som gäller” och var problemen finns snarare än att hitta gemensamma och samordnade lösningar. Länsstyrelsens bedömning är att det går att tillskapa dessa förutsättningar genom att utveckla nuvarande lagstiftning såsom en utveckling av länsstyrelsernas regionala bostadsmarknadsanalyser, en utveckling av Boverkets roll samt en utveckling av kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjning.

Länsstyrelsen är positiv till betänkandets ställningstagande att problembeskrivningen måste utgå från skillnaden mellan vad som uppfattas som en godtagbar boendesituation och det faktiska läget på bostadsmarknaden.

Länsstyrelsen är svagt positiv till att reglera hur samordningen bör organiseras mellan statliga och kommunala insatser. Länsstyrelsen avstyrker att det sker genom att nuvarande lagstiftning ersätts av en ny lagstiftning. Lämpligen kan det ske, om det ska regleras, inom ramen för nuvarande lagstiftning.

Länsstyrelsen har, i sitt uppdrag ”Inträde på bostadsmarknaden”, identifierat en rad förutsättningar, utöver lagstiftningen, som måste vara uppfyllda inom respektive kommun för att kommunen ska åstadkomma ett så bra arbete med bostadsförsörjningen som möjligt. Dessa är:

- Politisk vilja
- Förvaltningsövergripande analyser och framtagande av kunskapsunderlag
- Intern samverkan mellan förvaltningarna och mellan förvaltningar och politik i att lösa HUR – frågorna
- Resurser och kompetens
- Samverkan mellan kommunerna inom bostadsmarknadsregionen / delregionen

Länsstyrelsens bedömning är att det är mer relevant att de stödjande nationella myndigheterna länsstyrelserna och Boverket får tydligare uppdrag och utvecklar sitt arbete inom ramen för sina uppdrag istället för att göra stora lagförändringar.

5.3.3 – 5.3.5 Boverkets roll

Länsstyrelsen tillstyrker att statens bostadsförsörjningsansvar måste tydliggöras och Boverket får en förstärkt roll i olika avseenden. Länsstyrelsen ser positivt på att Boverket lyfts fram som entydig nationell statlig företrädare på bostadsförsörjningsområdet samt att länsstyrelsen föreslås få en tydlig roll som statens företrädare regionalt.

Länsstyrelsen ser positivt på att staten genom Boverket definierar bostadsbristen och att tillhörande analyser är långsiktiga och speglar förhållandena framåt i tiden. Därmed skapas förutsättning på vilken beredskap aktörerna måste ha för att möta den förväntade utvecklingen.

Länsstyrelsen är positiv till att Boverket etablerar ett gemensamt språkbruk och ansvarar för utvärdering av insatser.

Länsstyrelsen tillstyrker att Boverket får i uppdrag att fortlöpande bedöma bostadsbristen. Bedömningarna ska göras länsvis i ett tioårsperspektiv. Länsstyrelsen anser att bedömningarna om bostadsbristen kommer att vara ett bra planeringsunderlag för staten och kommunerna. Det är välkommet att en bred kunskap om bostadsmarknadens funktion tas fram. Övergripande bedömningar baserade på olika modeller

kan dock inte göra anspråk på att vara den enda bilden men bedömningarna är viktiga underlag för att ur ett bredare perspektiv bedöma behoven av bostäder på lokal nivå. Bedömningarnas innehåll och användbarhet på kommunal nivå bör därför utvärderas fortlöpande.

Länsstyrelsen anser att Boverket bör få i uppdrag att ytterligare utveckla eller komplettera handboken till kommunerna för framtagande av riktlinjer för bostadsförsörjningen. Av det som går att utläsa i betänkandet saknas det metodstöd och modeller samt kriterier för hur bostadsbehovet ska bedömas.

Länsstyrelsen förutsätter att nuvarande bostadsmarknadsenkät (BME) finns kvar och utvecklas. Länsstyrelsen kan av betänkandet inte utläsa om BME kommer att finnas kvar vid förändrade uppdrag. BME är ett viktigt verktyg som ger direktbilden av kommunernas bedömningar och arbete.

5.3.7 Kommunernas uppgift

Länsstyrelsen avstyrker betänkandets förslag till förändrat uppdrag för kommunerna. Länsstyrelsen saknar i betänkandet motiv till att förändra den kommunala rollen. Det finns dock möjligheter till att utveckla den kommunala rollen inom ramen för nuvarande lagstiftning för att nå betänkandets syfte.

Länsstyrelsen delar inte betänkandets slutsats att det saknas skäl för kommunerna att fortsätta att ta fram *Riktlinjer för bostadsförsörjning*. Bostadsförsörjningsplanering är ett långsiktigt arbete där nuvarande lagstiftning har satt *Kommunala riktlinjer för bostadsförsörjning* i centrum som en plattform för dialogen kring bostadsförsörjningen genom det kommunala uppdraget - *att kommunen ska genom riktlinjer för bostadsförsörjning planera för bostadsförsörjningen*. Uppdraget är tydligt, funktionellt och har en stor utvecklingspotential.

Länsstyrelsen anser att framtagandet av riktlinjer har betytt mycket för det tvärsektoriella samarbetet inom kommunen. Riktlinjerna har kommit att fungera som en plattform för kommunens bostadsförsörjningsarbete. Riktlinjerna har även betytt mycket för samverkan mellan kommunen, regionen och länsstyrelsen i att skapa en gemensam regional bild av bostadsmarknaden.

Länsstyrelsen anser att *Kommunala riktlinjer för bostadsförsörjning* är i uppbyggnadsskedet och har en stor utvecklingspotential att bli den plattform där regionen, länsstyrelsen och kommunen kan mötas och samordna statliga och kommunala åtgärder för att komma åt bostadsbristen. Riktlinjernas utformning och innehåll är fortfarande i sin linda eftersom lagstiftningen endast funnits i fyra år. Länsstyrelsens bedömning är att riktlinjerna går att utveckla avseende bostadsbristens beskrivningar och förslag till åtgärder för att lösa denna genom t ex föreslagna förändringar i socialtjänstlagen och utvecklade skrivningar i nuvarande lagstiftning.

Riktlinjer för bostadsförsörjning föreslås i betänkandet begränsas till innehåll och omfattning och fokuseras på att kvantifiera behov av nya bostäder och antal hushåll som behöver samhällets stöd för att lösa sina behov. Dagens riktlinjer har i många fall haft en bredare utgångspunkt även om de, såsom påpekas i betänkandet, ibland saknat tydliga beskrivningar av insatser och handlingsplaner utifrån de mål som formulerats. Länsstyrelsen ser dock mycket positivt på den utveckling som varit under senare i arbetet med framtagande av *Riktlinjer för bostadsförsörjning*.

Länsstyrelsen ser positivt på att förslaget att kommunerna ska ha en egen bild av bostadsbristen. Länsstyrelsen delar betänkandets slutsats att landets kommuner saknar en egentlig uppfattning av bostadsbristen. Skälen till detta är som betänkandet beskriver i många fall brist på egen analyskompetens. Länsstyrelsen ser därför positivt på Boverkets utökade uppdrag. Boverkets bedömningar och analyser kommer tillsammans med den regionala bostadsmarknadsanalysen att underlätta för kommunerna att skapa sig en egen bild över bostadsbristen i den egna kommunen. Länsstyrelsen vill i sammanhanget påtala att länets kommuner har mycket skilda förutsättningar och resurser vilket gör det tveksamt att förvänta sig ett fullständigt likartat sätt att arbeta med uppgiften. Resurser och behov av att fortlöpande göra den här typen av bedömningar varierar starkt mellan olika kommuner.

Länsstyrelsen tillstyrker betänkandet förslag att kommunerna fortlöpande ska bedöma behovet av tillskott av bostäder i kommunen och att bedömningen ska komma till uttryck i kommunens översiktsplan. Länsstyrelsen anser att det uppdraget redan finns inbyggt i dagens lagstiftning genom kopplingen mellan kommunala riktlinjer för bostadsförsörjning och PBL 3 kap § 5 p 5 *hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder*, där *Kommunala riktlinjer för bostadsförsörjning* är det kommunala planeringsunderlaget som redovisar behovet av tillskott av bostäder.

Länsstyrelsen ser positivt att kommunerna ska göra insatser för att lösa bostadsbristen, ibland med statligt stöd. Det sker redan idag. Länsstyrelsen delar betänkandet konstaterande att det kommunala ansvaret för bostadsförsörjning är obligatoriskt och sidoställt frågan om markanvändningsplanering. Vidare delar länsstyrelsen betänkandet konstaterande att det i många fall inte kommer att räcka med kommunala insatser för att lösa bostadsbristen och att de kommunala insatserna måste samordnas och utvärderas gemensamt med de statliga insatserna för att uppnå en bostadsmarknad i balans i alla delar av landet.

Länsstyrelsen tillstyrker att kommunerna ska följa upp sina insatser för att lösa bostadsbristen. Länsstyrelsen anser att det endast behövs justeringar i nuvarande lagstiftning kring *Kommunala riktlinjer för bostadsförsörjning* för att åstadkomma detta.

5.3.6 Regionernas analyser

Länsstyrelsen avstyrker att regionen får rollen att ta fram regionala analyser. Länsstyrelsen anser att staten därmed frånhänder sig möjlighet att hålla en samlad statlig bostadspolitik genom att flytta uppgiften från länsstyrelsen till regionen. Den regionala bostadsmarknadsanalysen som länsstyrelsen tagit fram är ett viktigt objektivet verktyg för att skapa den nationella bilden.

Länsstyrelsen konstaterar att den regionala bostadsmarknadsanalysen (BMA) som länsstyrelsen årligen tagit fram haft stor betydelse för kommunerna i deras arbete med bostadsförsörjningsplaneringen. BMA fungerar idag som en källa till kunskap om övriga kommuner i länet och är en källa till kunskap om omvärldsförändringar. Länsstyrelsen saknar därför, i betänkandet, skäl till att flytta länsstyrelsens ansvar för analys till regionen.

Länsstyrelsen delar betänkandets konstaterande att de kommunala och regionala uppgifterna är inbördes beroende på fler olika sätt. Länsstyrelserna anser att dagens regionala bostadsmarknadsanalyser redan idag fungerar som utgångspunkt och plattform för den regionala dialogen mellan region, länets kommuner och länsstyrelsen, t ex i Skånskt bostadsnätverk. Se vidare under 5.3.9.

5.3.8 Länsstyrelsens uppgift utökas till att medverka till lösningar

Länsstyrelsen ställer sig tveksam till den avtalsmodell som betänkandet föreslår där länsstyrelsen föreslås få utökade uppgifter kring att skriva avtal om medfinansiering vid insatser för att minska bostadsbristen. Betänkandets beskrivning av länsstyrelsens nya uppgift är otydlig avseende typer av insatser och ekonomisk omfattning. Det framgår av betänkandet att länsstyrelsen får helt fria händer att teckna avtal utan någon förordning att lita sig på. Till och med utredaren tycks anse att detta är vanskligt. Den vanliga ordningen är att det via politiska beslut tillförs medel i statsbudgeten som länsstyrelsen eller Boverket därefter får i uppdrag att betala ut efter ansökan. Utan pengar i statsbudgeten (anslags- och bemyndiganderamar) är avtalslösningen helt uddlös och en författning med avtalslösning men utan avsatta medel inger bara falska förhoppningar för berörda parter. För den här typen av åtgärder kan det vara nödvändigt med en långsiktighet i statsbudgeten. Om syftet är att skapa insatser som påverkar invånarnas möjlighet att tillgodose behov av bostäder är det tveksamt om sådant ska ske genom kortsiktiga projekt med begränsad räckvidd. Betänkandet föreslår att bedömningar av insatser m.m. ska göras av såväl kommuner som länsstyrelserna, Boverket och ytterst Regeringen. Detta riskerar att skapa oklarheter om den långsiktiga prioriteringen av vilka insatser som bör genomföras. Samtidigt kvarstår att kommunerna har det yttersta ansvaret för att formulera behov av och genomföra insatser.

Länsstyrelsen anser att ett bättre förslag är att tillföra ytterligare medel för §37 åtgärder för mottagning och etablering och att omfatta alla som av olika skäl har det svårt på bostadsmarknaden. Dessa medel används idag enbart för bostadsförsörjningsfrågor kopplade till nyanlända. Det finns redan etablerade rutiner för hanteringen av dessa medel både kommunalt och inom länsstyrelserna.

5.3.9 Formen för den regionala samordningen

Länsstyrelsen avstyrker att i lag reglera formerna för en regional dialog. Idag genomförs inte en regional dialog som ett gemensamt möte – dock har Skåne län en utvecklad dialog inom samverkansplattformen *Skånskt bostadsnätverk*. Inom ramen för nätverket sker samverkan och samordning mellan länsstyrelsen, regionen, kommunförbundet och länets kommuner. Länets tre regionala aktörer arrangerar tillsammans aktiviteter och möten både stora bostadskonferenser och mindre dialogmöten. Länsstyrelsen anser att de stat- och kommundialoger i form av kommunbesök i länets 33 kommuner kompletterat samverkansplattformen Skånskt bostadsnätverk och fungerat i linje med betänkandet föreslagna förändringarna - *en regional dialog*. Länsstyrelsen anser att det går att utveckla den regionala dialogen i länen ytterligare genom justeringar av nuvarande lagstiftning med tydligare uppdrag och tydligare ansvarsfördelning för olika aktörerna. Syftet med betänkandets förslag kan därmed nås inom ramen för en utveckling av befintlig lagstiftning. Det bör lämnas fritt för ett län/en region att bestämma på vilket sätt dialogen kring bostadsförsörjningsfrågor ska ske.

Länsstyrelsen avstyrker att samordningen i länet flyttas från länsstyrelsen till regionerna. Det saknas i utredningen skäl till att göra ändringar av ansvarsfördelningen. Länets kommuner ser positivt på länsstyrelsens samordnande funktion utifrån att länsstyrelsen upplevs som en neutral part med god överblick och kunskap om länets kommuner samtidigt som länsstyrelsen har en nationell överblick.

5.3.11 Statens uppföljning och underlag till regeringen

Länsstyrelsen avstyrker förslaget till uppföljning enligt betänkandets förslag som är följt av att länsstyrelsen avstyrker förslag till ny lag och är tveksam till avtalslösningen i betänkandet.

Beslutande

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektör Ola Melin. I den slutliga handläggningen har samhällsbyggnadsdirektör Petar Cavala deltagit. Länsarkitekt Elisabet Weber har varit föredragande.

Ola Melin

Elisabet Weber

Detta beslut har bekräftats digitalt och har därför ingen namnunderskrift.